

KẾT QUẢ MỘT SỐ MÔ HÌNH KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN BỐ TRẠCH

TRẦN THỊ HỒNG DUYÊN

Trung tâm Ứng dụng và Thống kê KH&CN Quảng Bình

Quảng Bình được đánh giá là vùng đất có nguồn dược liệu tự nhiên phong phú và đa dạng về chủng loại lẫn công dụng làm thuốc. Đất đai và khí hậu phù hợp với nhiều loài cây trồng, trong đó có nhiều loài cây thuốc quý xuất xứ từ các nguồn khác nhau. Tuy nhiên, nguồn tài nguyên dược liệu tự nhiên đang ngày một cạn kiệt, nhiều loài đang đứng trước nguy cơ tuyệt chủng, cây dược liệu nuôi trồng đang bị thu hẹp hoặc phát triển một cách tự phát mất cân đối. Chính vì vậy, Trường Trung học phổ thông (THPT) Lê Quý Đôn đã chủ trì thực hiện nhiệm vụ: “Nghiên cứu, tuyển chọn một số loài cây thuốc nam, xây dựng vườn cây dược liệu phục vụ dạy học tại Trường THPT Lê Quý Đôn, huyện Bố Trạch” nhằm bảo tồn và phát triển sự đa dạng sinh học, sử dụng một cách có hiệu quả nguồn tài nguyên dược liệu, góp phần tích cực trong bảo vệ, phục hồi và phát triển cây thuốc, bảo tồn, lưu giữ nguồn gen, xây dựng mô hình điểm để từ đó dần nhân rộng ra các trường học cũng như các địa phương trong toàn tỉnh.

Mục tiêu của mô hình nhằm xây dựng vườn cây thuốc nam phục vụ dạy học tại Trường THPT Lê Quý Đôn, huyện Bố Trạch; Hoàn thiện quy trình kỹ thuật trồng và chăm sóc cây thuốc nam phù hợp với điều kiện tự nhiên tại huyện Bố Trạch; Triển khai 1 lớp đào tạo, tập huấn kỹ thuật trồng, chăm sóc cây dược liệu (cây thuốc nam) cho các trường học, các trạm y tế và các đối tượng có nhu cầu trên địa bàn huyện Bố Trạch.

Đối tượng nghiên cứu là các loài cây thuốc nam (dược liệu) có giá trị sử dụng cao, có khả

Mô hình “Trồng thử nghiệm và chế biến trà nấm Vân Chi túi lọc tại Quảng Bình”

Ảnh: H.D

năng thích ứng tốt với điều kiện sinh thái ở Quảng Bình. Quy mô, diện tích thực hiện mô hình là 0,12ha (1.200m²). Số loài cây trồng là 55 loài, 4 nhóm, bao gồm cây dây leo, cây thân gỗ cao, cây thân gỗ thấp và cây thân bụi). Số lượng cây trồng là 522 cây được trồng tại Trường THPT Lê Quý Đôn, huyện Bố Trạch, tỉnh Quảng Bình.

Được thực hiện từ tháng 10 năm 2023 cơ quan chủ trì và chủ nhiệm nhiệm vụ đã triển khai thực hiện nhiệm vụ cơ bản hoàn thành theo thuyết minh đã được phê duyệt, gồm: Thiết kế, xây dựng vườn cây dược liệu (cây thuốc nam) thuộc danh mục quy định; Khảo sát thực địa, tuyển chọn, thu thập cây giống, hạt giống, lựa chọn địa điểm triển khai mô hình; Quy hoạch vườn, cải tạo đất, bón phân lót, bón vôi, chuẩn bị các loại cây trồng; Phủ bạt, làm giàn, trồng cây, gieo hạt, cắm cọc cho cây dây leo; Lắp đặt hệ thống tưới; Trồng các loài cây dược liệu theo bản thuyết minh. Trồng thêm các loài cây dược liệu trong danh mục cây thuốc nam của Bộ Y tế.

Theo dõi, chăm sóc, đánh giá khả năng sinh trưởng, thích nghi và phòng trừ sâu bệnh cho các loài cây thuốc nam, quá trình sinh trưởng, phát triển của các loại cây đem trồng cơ bản tốt.

Nhiệm vụ được triển khai sẽ góp phần tích cực trong bảo vệ, phục hồi và phát triển cây dược liệu, bảo tồn nguồn gen, có thể cung cấp nguồn giống dược liệu cho thị trường nếu được đầu tư bài bản. Sau khi thực hiện thành công nhiệm vụ khoa học, mô hình sẽ hướng đến nhân rộng cho người dân, các trường học, trạm y tế trên địa bàn toàn tỉnh Quảng Bình. Góp phần nâng cao ý thức cho cộng đồng trong việc bảo tồn, phát triển, sử dụng cây thuốc nam một cách hiệu quả. Tạo công ăn việc làm cho nhiều lao động thuộc các lĩnh vực như trồng trọt, chế biến, vận chuyển và kinh doanh liên quan đến dược liệu.

Nghề trồng nấm ở tỉnh Quảng Bình đã và đang được phát triển trong những năm trở lại đây. Nhiều hộ dân có cuộc sống tốt hơn nhờ việc trồng nấm. Đặc biệt là trồng các loại nấm như nấm rơm, nấm mộc nhĩ, nấm linh chi, nấm sò. Là đơn vị chuyên sản xuất, cung cấp bạch phôi, nguyên vật liệu trồng và các sản phẩm nấm ăn và nấm dược liệu, Hợp tác xã (HTX) sản xuất nấm sạch và kinh doanh nông nghiệp Tuấn Linh đã tìm tòi và mạnh dạn đưa giống nấm mới Vân Chi vào nghiên cứu trồng thử nghiệm và chế biến trà túi lọc trong thời gian tới để phát triển thêm nghề trồng nấm cũng như đa dạng hóa các sản phẩm từ nấm trên địa bàn tỉnh Quảng Bình, phù hợp với chủ trương định hướng tái cơ cấu ngành nông nghiệp gắn với Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới. Từ thực tế đó, HTX Tuấn Linh đã chủ trì thực hiện mô hình “Trồng thử nghiệm và chế biến trà nấm Vân Chi túi lọc tại Quảng Bình”.

Nấm Vân Chi là loài nấm sống trên gỗ mục, sống ở những nơi ẩm ướt dưới tán rừng tự nhiên. Ngày nay, nấm Vân Chi được trồng, khai thác và sử dụng nhiều nơi trên thế giới do nó mang giá trị y học và giá trị kinh tế cao. Nấm Vân Chi cũng được sử dụng phổ biến ở dạng trà, nấu nước để uống hoặc để ăn hàng ngày. Trong đó, các sản phẩm trà túi lọc được nhiều đơn vị nghiên cứu, sản xuất bởi sự tiện dụng,

vừa mang tính giải khát vừa có chức năng hỗ trợ và tăng cường sức khỏe của người sử dụng. Mục tiêu của mô hình nhằm trồng thử nghiệm và chế biến trà nấm Vân Chi túi lọc; Hoàn thiện quy trình kỹ thuật sản xuất và chế biến trà nấm Vân Chi phù hợp tại địa phương.

Mô hình triển khai tại thôn Sơn Lý, xã Sơn Lộc, huyện Bố Trạch, tỉnh Quảng Bình. Các hạ tầng sẵn có của HTX cơ bản đáp ứng được cho việc sản xuất bạch phôi nấm và chế biến nấm Vân Chi. Trong thời gian thực hiện mô hình, HTX đầu tư xây dựng thêm 200m² nhà đặt phôi nấm đáp ứng cho việc trồng thử nghiệm nấm Vân Chi. Nhà trồng nấm có mái lợp tôn được cách nhiệt, vách bằng tôn và lưới lan, nền bê tông. Mô hình tiến hành sản xuất 3 đợt với số lượng 6.000 bạch phôi nấm mỗi đợt.

Được thực hiện từ tháng 8 năm 2023 đến nay, cơ quan chủ trì và chủ nhiệm nhiệm vụ đã triển khai thực hiện nhiệm vụ cơ bản hoàn thành theo thuyết minh đã được phê duyệt, gồm: Xây dựng mô hình trồng thử nghiệm nấm Vân Chi: Sản xuất và nuôi trồng 18 ngàn bạch nấm Vân Chi, sản xuất 450kg nấm Vân Chi khô thương phẩm; Xây dựng mô hình chế biến Vân Chi túi lọc, chế biến 7.200 hộp 60g trà nấm Vân Chi túi lọc từ 450kg nấm nguyên liệu; Hoàn thiện quy trình trồng và chế biến trà nấm Vân Chi túi lọc tại Quảng Bình, bao gồm một quy trình trồng nấm Vân Chi thương phẩm và một quy trình chế biến trà nấm Vân Chi túi lọc.

Thử nghiệm và hoàn thiện được quy trình trồng và chế biến nấm Vân Chi phù hợp với điều kiện khí hậu và nguồn nguyên liệu sử dụng làm cơ chất trồng nấm là cơ sở để HTX Tuấn Linh nhân rộng mô hình, tạo ra sản phẩm có ích cho xã hội, tạo công ăn việc làm cho người nông dân, góp phần nâng cao đời sống Nhân dân ở vùng khó khăn, góp phần thúc đẩy phát triển nghề trồng nấm trên địa bàn tỉnh Quảng Bình. Chuyển giao được quy trình trồng nấm Vân Chi túi lọc đến người dân trên địa bàn tỉnh Quảng Bình, đồng thời cung cấp cho thị trường các sản phẩm từ nấm Vân Chi chất lượng, đảm bảo vệ sinh an toàn thực phẩm, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của người tiêu dùng ■